

IVO SRČNIK (Slovenia)

CLIP 1

Ja. Jaz izhajam iz obrtniške družine. Oče je bil obrtnik, mizar, mama je bila kuharica in oba sta bila... Mama je bila Štajerka, oče je bil Kranjec in v Ljubljani sta prišla skupaj. Jaz sem rojen 19. aprila 1924 v Rečici ob Savinji. Potem pa smo se selili. Glede stanovanja oziroma glede obrti, smo se selili od Šentjanža, Radmirja, Mengša, Luč in sedaj smo obstali tukaj na Kropi. Jaz sem imel sestro in pa starše, ki pa so že vsi umrli, jaz pa še ostajam na tej zemlji. Leta 1941 je Hitler zasedel slovensko ozemlje in jaz sem takrat bil mladenič, še neodrasel, nepoznan, o politiki mi absolutno ni bilo poznano nič in leta 1942, 10. julija sem bil mobiliziran v nemški *Arbeitsdienst*, to je nemška delovna služba po slovensko in sem bil mobiliziran v to službo, ki je bila, skoraj bi lahko rekel polvojaškega tipa. V *Arbeitsdienstu* sem bil šest mesecev in sem prišel domov decembra 42. leta (1942) in takrat me je že čakal doma poziv v nemško vojsko.

CLIP 2

Kljub temu, da smo mi šli na nabor že med bivanjem v *Arbeitsdienstu* in takrat sem jaz bil dodeljen nemški pehoti. Ko sem prišel domov decembra 42. leta (1942), me je že čakal poziv, tako kot sem prej rekel, da moram vstopiti v nemško vojsko, nasilno mobiliziran. Kljub temu kot 18-letni mladenič ali pa še mogoče kak mesec več, nisem imel pojma, kaj je vojska, kaj je orožje in kot tak sem jaz prišel v nemško vojsko v Brno na Češkem, po nemško se je reklo Brin(?). V vojski sem bil 42. leta (1942), december, januar in februar. Tam je bilo, po nemško so rekli *Ausbildung*, po slovensko bi rekli vaja z nemškim orožjem in takrat smo dobili, kako bi rekel, eno delo, o katerem nisi imel pojma – borba proti takratnim ruskim vojakom. Februarja 43. leta (1943) smo bili poslani, takrat ko je nemški rajh doživljal hude čase, ker so sovjetske enote premagovale nemške enote v Stalingradu, zgoraj v Leningradu in takrat smo bili mi poslani na vzhodno fronto. Reči moram, da zaradi življenja in pa jezika smo imeli srečo, da smo prišli na vzhodno fronto. Zakaj? Ker smo na vzhodni fronti z ljudmi ruskega porekla, slovanskega porekla lahko kontaktirali, dočim naši fantje, moji letniki, mlajši ne, pač pa starejši, so bili poslani ali v Francijo, ali v Grčijo, ali v Afriko in tam ti ljudje niso znali tega jezika. Mi, hvala bogu, ki smo prišli... da me boste dobro razumeli, ne zato, da bi človek rekel, da smo prišli tja, da smo prišli v Sovjetsko zvezo, kjer se je govoril slovanski jezik in smo se mi delno, delno sporazumeli. Bil sem pri borbah pri Orelu (Ural?), najprej pri Dnjepru Petrovskem, nato pri Orelu(?).

CLIP 3

Tako sem jaz prišel po težkih bojih za Dnjeper Petrovski, Orel v zaledje nemške borbene črte in sem prišel v eno vasico Balakleja. V tej Balakleji, v tej vasici sem prišel k eni družini, kjer so imeli starši dve hčerki. Ena hčerka je bila moja letnica, druga je bila dve leti mlajša. S temi hčerkami sem nekako dobro sodeloval. Malo sem iz tistega časa še znal slovensko in srbsko-hrvaško, ker smo se učili v šoli in smo nekako kontaktirali.

Eno jutro ta gospodinja prinese sliko, ikono Matere Božje in sem rekel mamica, mamica v ruskem jeziku – malo v ruskem, malo v slovenskem, malo v srbo-hrvaškem in sva se sporazumela – in sem rekel, zakaj pa imate tu noter to sliko? Mi imamo te svete slike na stenah. Je rekla, veš, naša dekleta in moja sinova sta komunista. Jaz sem zelo malo pojma imel o komunizmu, ker se takrat nismo učili o komunizmu in razni politiki ter strankah, tako kot jih imamo danes. Takrat pravi, veš, moji sta *komsomoljki*. Zame je bila beseda *komsomolj* tuja.

Tako smo mi dobro kontaktirali, dobro sodelovali, tema dekletoma smo dali tudi hrano za njihovo delo. Enkrat pa mi mlajša pravi, Ivo, poklicala me je po imenu, poslušaj, jaz imam eno *bomaška*. Zdaj se boste vprašali, kaj je *bomaška*. To je četrto pole papirja in pravi, na tej poli je napisana polovica v nemščini, druga polovica je napisana v ruščini. A znaš ti brati rusko? Ja, sem rekel, tako. Je rekla, kako tako? In sem rekel, malo. Ker ruska abeceda ima več črk kot pa cirilica. Jaz sem to prebral. Malo sem znal nemško, malo sem znal rusko oziroma srbo-hrvaško in seveda slovensko in sem prebral – to mi je že mlajša punčka rekla – da, če boš prišel s to *bomaško*, s tem listom papirja v sovjetsko ujetništvo, boš dobil en kos kruha več. Jaz nisem imel pojma zakaj ta *bomaška* in zakaj ta papir ima takšno vrednost. To mi je mlajša povedala, starejša ne toliko, ko boš prišel v rusko ujetništvo, pokaži ta papir, to *bomaško* in boš dobil kos kruha več.

CLIP 4

Mogoče, da je bilo to, ne bom trdil, teden, štirinajst dni, tri tedne, ne vem, to ne morem reči, ker dnevom nismo sledili po koledarju, ker koledarja takrat v Rusiji nismo niti poznali. Jaz sem prišel v ujetništvo, ko sem ponoči peljal s konji hrano na fronto, na nemško fronto, da se razumemo. V tej vpregi je bil ruski žrebec in vam povem, ko je ta ruski žrebec začutil rusko govoricu, jaz je nisem slišal, je zarezgetal, zavpil je, jaz sem bil nekako nepozoren, ne zasvojen, začuden, kaj se zdaj dogaja. Peljem še par sto metrov, me obkroži pet, šest ljudi, med njimi so bile tudi punce. Rekli so, ti si bil mobiliziran v nemško vojsko, to sem jaz tudi povedal in sem si mislil, kako lahko to veste, tuji ljudje, da sem jaz bil mobiliziran v nemško vojsko. Eden od teh vojakov pravi, ne, v civilu so bili in pravi, pokaži *bomaško*. Ja, kako pa veš, tuji ljudje, nihče poznan in mi reče, pokaži *bomaško*, pokaži ta papir, jaz sem jo potegnil iz nemške uniforme, tu gor na levi strani je bil en tak žep in potegnem ta papir ven, mu ga dam in pravi *vojta, harašjo*, hvala lepa ali pa dobro, da sem dal ta papir. Tam so meni konja vzeli, še prej, preden sem bil obkoljen, pa sem moral to hrano poskusiti, ali je bila ta hrana res dobra, ali je bila užitna. Ne vem, ali so to hrano potem pojedli, ali so jo izlili, tega ne vem. Odgnali so me tri ali štiri kilometre. Še prej, preden sem padel v to ujetništvo, pa je šla iz roke ura dol. To je bilo prvo. Mislim sem si, eno uro gor ali dol. Ko so me tukaj dobili, so me peljali v vas imenovano Balakleja in tam so me zaprli v en kokošnjak. Mogoče je bil dva krat dva metra, ali pa en krat en meter, tega več ne vem in sem bil v tem kokošnjaku zaprt celo večnost, vsaj tako se mi je zdelo. Potem pa ne vem, ali je bilo popoldan, ali je bilo drugi dan, tega se ne morem več spomniti, prideta dva vojaka in pravita, ali si ti Nemeč? Ne, nisem, jaz sem Jugoslovan. O Jugoslovanih niso imeli pojma. Potem sta me vklenila oziroma me povezala z nekimi žicami in me odženeta gor v nekakšen štab, ne vem kaj je bilo tisto. Bila je ena dolga, dolga miza v eni precej veliki sobi, večji kot je tale naša, in tam so sedeli oficirji. Kakšni oficirji so to bili, ne vem. Spraševali so me seveda vse, prvo pa je bilo, kako se pišem. Mogoče sem o tem v tistem kokošnjaku razmišljal in pravi, kako se pišeš? In sem rekel Ivan Ivanovič Srčnikov. To pa je bila zame skoraj smrt, ampak jaz se tega nisem zavedal. En človek, oficir mi pravi po rusko, kako se pišeš?! Sem rekel Ivan Ivanovič Srčnikov. Ti nisi Jugoslovan, ti si Vlahovec. Vlahovci pa so bili ruski vojaki, ki so prestopili, ali pa so padli v ujetništvo, tega ne vem, ki so prestopili v nemško vojsko. Tudi ti ljudje so bili baje, jaz ne vem, tukaj na našem območju. Potem pravi tisti oficir, ali kaj je bil, *si čas mi vidjot*, zdaj bomo mi videli, če si ti res Jugoslovan. Mislim sem, kako boš ti vedel, toliko tisoč kilometrov vstran, da sem jaz Jugoslovan. Odženeta me spet ven, me razvežeta in spet v tisti kokošnjak. Kako dolgo sem bil, ne vem, ali sem bil en dan, ali mogoče par ur... Ure so bile večnost. Potem prideta spet ista vojaka, me spet zvežeta in mi zavežeta oči. Jaz sem si mislil, adijo Slovenija, Jugoslavija, gremo na streljanje. Vedel sem, da so tam nekje spodaj rasle slive in tam so Rusi streljali nemške vojake. Jaz sem bil sto odstotno prepričan, da grem na streljanje. Onadva sta mi zavezala oči, mislil sem si, adijo starši, gremo. Gremo tam iz tistega kokošnjaka ven in pravi, greš v štab. Nisem videl, ker sem imel zavezane oči in me primeta vsak na eni strani in gremo v štab. Pridemo tja, nekdo me nagovori in pravi, kako se pišeš? Še enkrat sem to poudaril, Ivan Ivanovič Srčnikov. Po rusko je rekel, kaj so tam neke mere, nisem razumel, ker so naglo govorili in potem sem si mislil, ker mi je potem to tudi razložil, da stojim pred mizo in na mizi je nekaj, ni pa rekel kaj. Rekel je, da bom moral to pokazati, ko bo preštel do deset. Jaz še nisem vedel kaj. Imel sem zavezane oči in mi jih odveže in pravi, pokazal boš, kje je Celje. Prej nisem povedal, da sem rekel, da sem iz Celja. Prej sem rekel oziroma sem si mislil, da če rečem iz Kroke, ne bo vedel, če rečem iz Gornjega grada, še manj in sem rekel, da sem iz Celja. Ta človek, ki je potegnil zemljevid, potem sem videl, da je zemljevid in je bilo Celje prikazano, je rekel, če boš pokazal Celje, si ti Jugoslovan. Rekel je, ko bom preštel do deset, če ne, greš v *šlivnjak*, tja dol v ta sadovnjak. On šteje *ras, dva, tri, četiri*... in sem rekel, tukaj je. Me potrepnja po rami in pravi *vjod, ti Jugoslav*, vidiš, ti si Jugoslovan in mi smo se zdaj prepričali. Jaz sem šel v Sibirijo. Gremo s temi nemškimi ljudmi in nas peljejo v Sibirijo, kjer smo prišli skupaj s Slovenci. Slovenci smo prišli skupaj in so rekli, da si vsak lahko izbere svojo skupino ali v eno skupino vstopiš in ko boste stopili skupaj, boste dobili delo. Tako smo prišli mi, bilo nas je deset Slovencev, ki smo prišli v to skupino in smo dobili orodje, žage, sekire in smo bili poslani v gozd, da smo sekali les. Mi smo dobivali takrat hrano, vam povem, v ruskem ujetništvu dovolj. Kruha je bilo bolj malo. Rusi gor v Sibiriji, v tajgi kuhajo samo 'supo' in kašo. Vem, da boste vprašali, kaj je 'supa' in kaj je kaša? 'Supa' je vse tisto, kar je tekoče, kar teče, to je zanje vse 'supa'. Kaša pa je vse to, čemur bi mi rekli pire krompir, trda hrana. Mi smo tam dobivali samo ribjo hrano, ki je je bilo dovolj, kruha je bilo bolj malo,

ampak ga je bilo dovolj. Potem čez nekaj časa, še vedno je bila zima, pa pravijo, vsi Slovenci, bili so tudi Hrvatje in drugih narodnosti, samo da smo bili po narodnostih skupaj, Slovenci in Hrvati smo bili najbrž skupaj...

CLIP 5

...in pride en ukaz, greste ven. Tam sploh ne vem, če je bila kakšna straža, saj kam pa boš pobegnil, saj nimaš kam pobegniti. Zima večna, ne večna, sneg. Potem so nas prepeljali v Moskvo oziroma v Krasnogorsk. V Krasnogorskem pa je bil lager ujetnikov in so bile notri razne narodnosti, bili so Slovenci, Hrvati, Čehi, Poljaki, tudi Francozi so bili. Nas so takrat v Krasnogorskem nekako pripravljali, tako si jaz mislim in o tem smo tudi debatirali, da če bomo šli mi proti Hitlerju, proti Nemčiji in smo se mi odločili, da gremo in so nas v tem Krasnogorskem, to je bilo mesto in tudi lager je bil, pripravljali, da so nas spreminjali, malo hudobno bom rekel, iz fašizma v boljševizem, ali pa iz nacionalizma v boljševizem. To smo si takrat domišljali, da je bilo tako, ker v tem Krasnogorskem ni bilo nobene straže. Mislim, da smo bili v tem Krasnogorskem, vsaj jaz sem bil, mogoče kak mesec, ne vem. Enkrat pride, po činu je bil takrat general, Mesič. To je oče od tega hrvaškega Mesiča, ki je zdaj predsednik vlade, ali predsednik države, nekaj takega je, ne vem. Pride oče od tega in pravi, fantje, kdor hoče iti v, ali je rekel brigade ali odrede, lahko gre v borbo proti Nemcem. Ali je bilo to, da smo se rešili lagerja, ali je bilo to, da smo se rešili tega, da te je spremljal človek s puško, ali pa smo bili toliko zavedni, da smo šli v te enote. Jaz sem šel v Jugoslovansko brigado, kot se je reklo pozneje, to je bil takrat odred. Takrat nas je bilo mogoče v tem odredu dvesto, tristo, štiristo, ne vem koliko in jaz sem prišel, ne vem, ali sem bil slaboten, ne vem, najbrž je bilo tako, v ta štab, kjer je bil Mesič komandant in pravi, ti boš pa šel k nemu. H komu? Nisem vedel. Tako sem jaz prišel do človeka, ki je bil v Rusiji od leta 18 (1918) ali pa še malo prej, recimo od prve svetovne vojne. Ta človek se je imenoval Jevremovič. Jaz pridem k temu človeku, bil je oblečen v rusko uniformo, govoril sem srbsko in mi pravi, ti boš pri meni za kurirja.

CLIP 6

Tako smo potem tam vadili. Jaz sem najprej bil v četi za vezo, potem sem bil radiotelegrafist in tako smo šli, mislim, da je bilo to septembra, oktobra 43. leta (1943). Gremo na fronto. Mi nismo šli na fronto, da bi bili v prvi liniji, ampak smo bili zadaj, ko so sovjetske enote nadaljevale proti Nemčiji in mi smo čistili od zadaj, ker so se nemške enote razbile po gozdovih in smo to pospravljali, bi lahko rekel. Šli smo čez Romunijo, čez Karpatе, večinoma smo šli tudi ponoči. Da bi se mi ponoči naspali, se je četa spravila skupaj, ena vrv se je privezala na voz h konjem in na to vrv smo se za pasove privezali, tako da si hodil in si spal. V hodu si se naspal. Če je pred teboj kateri padel, jih je bilo deset na kupu. Tako smo šli čez Karpatе in pridemo v Turnseverin, to je na takratni romunsko – jugoslovanski meji in smo šli čez Donavo v takratno Jugoslavijo oziroma v okupirano Jugoslavijo, takrat smo jih že osvobajali. Potem smo mi sodelovali v borbah na Čačku. Na Čačku je bilo spet hudo. Do tukaj je brigada štela tisoč ali dva tisoč sedemsto mož, tega zdaj ne vem... tisoč, 2700 mož je štela brigada. Takrat je prišel en krasno oblečen človek v Čačak, prijahal je na konju, da se njihovi ljudje, njihove oborožene sile – tem smo rekli četniki, tudi uraden naziv je bil tak – predali našim vojakom, ker mi smo bili iz cele Slovenije in iz Hrvaške, teh domačinov pa v tej naši brigadi ni bilo. S tem so si oni nekako zavarovali življenje. Bili so tudi partizani iz Čačka in so te ljudi poznali, partizani in četniki pa takrat niso šli skupaj. Ta človek je prinesel Mesiču ene načrte. Še preden je prišel do Mesiča, ga je morala naša straža sleči do kože, da se je videlo, da nima orožja, da nima ničesar drugega pri sebi, da je lahko prišel do komandanta Mesiča. Dal mu je eno pismo. V temu pismo je bilo napisano, da naj tega in tega dne strelja naše topništvo tukaj in tukaj, na te položaje, kjer so najbolj organizirani Nemci in da se bodo ti četniki, Srbi, predali naši enoti. Naši so na to nasedli, Mesič je na to nasedel in naši so začeli, recimo ob enih, dveh, tega ne vem in ne bom trdil, ker se ne spomnim, s topniško pripravo, napadali so te in te položaje. Tam Nemcev sploh ni bilo. Četniki so nas napadli izza hrbta in izza hrbta so klali partizane kot svinje. Ko so tako klali, smo mi izgubili 700 ljudi v eni noči in enem dnevu. 700 ljudi. Ko je bilo vsega tega konec, jaz takrat še nisem bil v štabu brigade, ampak sem še bil v četi in smo v Čačku naredili mobilizacijo.

Ko smo prišli v Beograd, smo bili tam samo en čas, bili smo na Topčinderu(?). V borbi pa smo se razcepili, nekaj nas je šlo v Bosno, nekaj pa jih je šlo proti Sremu gor, proti Šidu in mi smo šli do Drvarja.

Potem smo bili na Sremski fronti, kjer so bile borbe in smo šli enkrat sem, enkrat tja. Tako smo se mi potem počasi, počasi premikali proti Sloveniji. To je bilo že 45. leto (1945). Novo leto smo doživeli na Sremski fronti in se premikamo gor in smo prišli na hrvaško-slovensko mejo 11. aprila, to dobro vem, na reko Sotlo. Na slovenski strani je bilo Sedlarjevo, na oni strani pa se ne spomnim, bila je ena taka mala vas.

CLIP 7

V Sedlarjevem je naša brigada stopila na slovenska tla, to je bilo brez borbe, Nemci so se umikali, mi smo šli kar naprej brez borb, to moram poudariti. Pridemo dol v Podčetrtek. V Podčetrtku so ljudje stali ob cesti, mi gremo, jaz sem jahal na konju, takrat sem že bil komandant 'pozadine', jaham po cesti in tam je stalo veliko ljudi in iz te skupine nekdo zavpije Ivo! Mene je spreletel srh. Kdo bo mene tukaj poznal, jaz nisem bil nikoli v Podčetrtku in v teh krajih. Še drugič zavpije Ivo, Ivo, pridi sem! Jaz gledam, spoznam tisto punco. Bila je ena moja sošolka, ki še zdaj živi. Pride do mene in pravi, pridi k nam, da boš jedel in sem rekel, hvala lepa, če grem k vam, bo začela preproga ali karkoli je na tleh, lesti. Zakaj? Sem rekel, jaz imam polno uši, vsi smo imeli veliko uši.

Potem pridemo seveda v Celje, tisti dan 12. Kako pa bi jaz prišel sem gor? Jaz sem bil takrat komandant 'pozadine' in grem do tega Mesića in pravim *druže Mesiće*, jaz bi šel domov, v srbo-hrvaščini, slovensko nismo govorili. Pravi, od kod pa si? Pa sem se nalagal, mogoče je štiri, pet, šest kilometrov in ko sem rekel šest kilometrov, me je že v srce pičilo, ker izhod je bil samo do pet kilometrov. Seveda me pogleda in pravi, koliko kilometrov? Sem rekel, pet, mogoče pet in pol, šest jih ni in hitro sem to pospravil. Pa pravi, kako pa boš šel? Sem rekel, peš. Ko pridem iz tiste stavbe ven, kjer je zdaj gostilna Koper v Celju, je bilo pred stavbo kolo, nemško kolo, ne vem, mogoče ga je kdo tam prislonil ali pa je mogoče šel tudi v to hišo, tega ne vem. Jaz sem videl to kolo in sem ga ukradel. Ukradel sem ga, res, ukradel sem ga. Pa nič za to, saj je bilo nemško. To kolo ukradem in se peljem. Od Celja do tukaj pa je malo manj kot petdeset kilometrov, jaz sem tisto ničlo dal stran in sem rekel samo pet kilometrov. Spet sem se nalagal. Tak sem bil. Pridem tja, kjer je bila moja mama doma, na savinjski strani, pridem na levo stran toka Savinje in vidim tam, na enem hribčku hiško, še zdaj imajo tam kmetijo.

CLIP 8

Ko sem prišel gor, sem našel svojo mamo in me je ta človek, ker ni bilo tega mosta, ker je bil požgan, me je prepeljal na drugo stran in sva šla z mamom, jaz z ukradenim kolesom, mama s svojim kolesom, gor po Zabreški(?) dolini. Pridemo v (???), približno kakih osem kilometrov se pripeljeva gor, ko me ustavijo partizani in pravijo, kaj je ti švabski soldat, si se oblekel v partizana? Danes je partizan, bivši nemški vojak in hoče priti v svobodno Jugoslavijo? Sem rekel, poslušaj, poslušaj... Potegne revolver in mi ga nastavi. Mama se je začela jokati in mene bi ustrelili, če bi mame ne bilo tam, ker je trdil, da sem jaz ubil enega partizana, se oblekel v partizansko obleko, nemško obleko pa sem vrgel stran, kar ni bilo res. Jaz sem stopil 43. leta (1943) v partizane, imam vse dokumente, lahko dokažem. In tako sva lepo prišla domov, to je bilo 16. maja dopoldan, mogoče je že bilo popoldan, ko sem jaz prišel tukaj na Kropo. Na Kropi je bilo pač tako po vojni, ljudi ni bilo in jaz sem šel nazaj v Celje s tem kolesom. Naše brigade ni bilo več. Mesić mi je rekel – nekaj vem, samo tega ne bom trdil, ker ne vem točno – da je nekaj slišal, da se bodo umaknili iz Celja. Rekel sem, dobro, če se boste umaknili in še mene ne bo, mi prosim pusti eno pismo pri tej ženički. Tam je bila ena stara ženička, morda je takrat imela kakih šestdeset, sedemdeset let, ne vem koliko jih je imela. Pridem nazaj z istim kolesom in dobim to pismo in pravi, Mali – to je bilo moje partizansko ime, ne vem, zakaj so mi dali Mali ime, najbrž sem bil bolj manjši – mi smo šli v Zagreb, v Maksimir.

CLIP 9

Jaz, ne bodi ga len, koliko je bilo, ko sem prišel v Celje, tudi ne bi mogel reči, grem naravnost v Kumrovec. V Kumrovec sem šel iz Celja s kolesom. Pred Kumrovcem pa so bile ene take lesene hiške, kjer so stanovali ljudje noter. Jaz pridem k tisti hiški in je bila ena stara ženička noter in sem

rekel, mamica, a bi jaz lahko pri vas prespal? Zakaj pa? V Zagreb moram iti. Rekla je, kdaj pa bi šel? Jutri zgodaj zjutraj bi šel. In je rekla, ja, lahko prespiš. Naredila mi je posteljo tako visoko, noter perje, da sem se zagnil v to perje, res. Ko me je vprašala, kdaj bom šel, sem rekel, ko bo svit. Jaz vstanem, ne vem koliko je bila ura, to je bilo 17. maja, mogoče je bila ura pet. V kuhinji me je čakala miza, na mizi pa en velik krožnik jajc, pečenih na volovsko oko. Jaz sem tiste jajčka pojedel, se posloviva, grem v Zagreb, pridem v Zagreb in brigade ni bilo več v Maksimiru. Spet sem bil s kolesom. Pred Maksimirjem pustim tisto kolo in grem noter do tistega vratarja, ne vem ali je bil vratar, tega se ne spomnim, pridem nazaj, kolesa ni bilo več, nekdo mi ga je ukradel. Ukradeno je s krajo šlo naprej. Seveda me čaka sporočilo, Mali, javiti se moraš na generalštab v Beograd. V Beograd sem jaz hodil najbrž deset, dvanajst dni. Nekaj časa z vlakom, nekaj časa peš, proge so bile porušene in tako sem prišel v Beograd, mislim, da je bilo že konec maja. V Beogradu sem prišel v generalštab, kjer sem spet bil nekaj časa, teden, štirinajst dni, en mesec, tega ne bi mogel reči in sem bil poslan v štab 1. armade v Niš. V Nišu sem prišel v štab prve armade in sem bil v 'personalnemu odelenju' in tam sem imel podoficirsko vprašanje, da za tiste ljudi, ki so prišli v partizane in so dobili podoficirski čin, sem jih moral izprašati, kje je bil, kako, to se pravi, da se je natanko spraševalo, kakšno preteklost je imel. To vemo, zakaj se je šlo, pustimo pri miru. Tako sem jaz bil v 1. armadi do novembra 45. leta (1945).

CLIP 10

Pride datum, da me morajo demobilizirati in sem dobil takrat pet tisoč dinarjev, to je bilo takrat zelo veliko. Še prej, ko sem šel iz pisarne od Sekuliča, pa me prime tako za palete, jih strga dol in jih pohodi. Ti dve zvezdici, ki sem jih imel na vsaki strani po dve, bil sem podporočnik, imam še danes in jih lahko pokažem. Tako sem se jaz demobiliziral.

Pridem domov in sem takoj postal sekretar ali pa tajnik OF. V OF-u je bilo takrat tako, da ni bilo občin, ampak so bili OF-i oziroma tista oblast. Potem pa je bil še en človek, ki pa je bil predsednik tega in je tudi bil v partizanih. Jaz sem delal v mizarstvu pri očetu in pride en miličnik k nam v delavnico in pravi, a si ti ta in ta? Ja, sem rekel, sem Srčnik. Pravi, z mano greš. Sem rekel, kam? Ne sprašuj, greš. Šla sva na cesto in vidim, da žene drugi miličnik tukaj gor po cesti tega predsednika OF-a. Sem rekel, kaj pa je, kaj sva midva naredila? Naprej! Nimaš kaj za govoriti. Gremo naprej še, mi nismo bili tukaj, kjer smo danes, bili smo malo višje gor in pridemo do enega mosta in je rekel, k tisti hiši gremo. Zakaj? Ne sprašuj, gremo. Pridemo do tiste hiše, se pripelje en avto, bil je nemški Volkswagen, v katerem sta bila dva, ne spominjam se, ali sta bila v civilu ali ne. Eden je šel noter, drugi je ostal v avtu. Namigne tema miličnikoma, da naj stopimo noter. Tam se je delala preiskava. Kaj se je tam našlo, ne bom razlagal. Dovolj. Kje se je dobilo, tudi ne bom razlagal. In tako se je začelo to civilno življenje.

www.resistance-archive.org